

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.41>

УДК 339.9

A. С. Мовсисян,

доктор філософії (к. е. н.)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6745-4072>

ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗАСАДИ СЕКТОРАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

A. Movsesyan,

Doctor of Philosophy

PARADIGMATIC PRINCIPLES OF SECTORAL DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY

У статті досліджено сутність категорії секторальної економіки в контексті історичних передумов та факторів її формування. Галузі промислового виробництва поєднують в собі різноманітні сектори індустрії, що завдяки своїм індивідуальним особливостям конструюють сутність та специфіку функціонування тієї чи іншої сфери господарства. Дослідження історичного розвитку секторів економіки дозволяє здійснити фундаментальний аналіз їх сучасної природи, особливо з огляду на появу нових типів секторів господарства, що все більше представлені сферами знань, інформації, нематеріального, без якого уявити ефективну роботу сьогоденної економіки неможливо. Таким чином ринкові закономірності та

процеси, які знаходили свій прояв в рамках первинного та вторинного секторів, втрачають актуальність в реаліях діяльності третинного та вищих.

The article examines the essence of the sector economy category in the context of historical prerequisites and factors of its formation. Understanding the sector economy is crucial for analyzing contemporary economic systems and their evolution. Historically, economies have transitioned from agrarian to industrial and, more recently, to service-oriented frameworks. This evolution reflects changes in societal needs, technological advancements, and shifts in resource allocation.

Key historical events, such as the Industrial Revolution, played a significant role in shaping the sector economy. The emergence of factories and mass production techniques marked a shift from subsistence agriculture to organized manufacturing. This transition not only altered production methods but also affected labor dynamics, leading to urbanization and the development of new economic sectors.

Additionally, globalization has further complicated the sector economy's landscape. The interconnectedness of markets has given rise to specialized sectors, driving competition and innovation. The rise of information technology has also led to the emergence of the digital economy, transforming traditional sectors and creating new ones, such as e-commerce and digital services.

Factors influencing the sector economy's formation include government policies, technological innovations, and consumer behavior. Governments often intervene to regulate and support specific sectors, recognizing their importance in driving economic growth and stability. Technological advancements continue to reshape sectors, creating opportunities for efficiency and new business models. Consumer preferences, driven by changing lifestyles and values, also play a pivotal role in determining which sectors thrive.

In summary, the sector economy is a dynamic and multifaceted construct influenced by a range of historical and contemporary factors. By examining its

evolution, we can gain insights into current economic trends and anticipate future developments. Understanding the interplay between various sectors enables policymakers, businesses, and researchers to navigate the complexities of the modern economy effectively. This analysis not only highlights the significance of sectoral distinctions but also emphasizes the need for a comprehensive approach to economic development that considers historical context and future possibilities.

Ключові слова: *секторальна економіка, сектори економіки, знання, інформація, інновації.*

Keywords: *sectoral economy, sectors of economy, knowledge, information, innovations.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасному глобалізованому світі секторний розвиток економіки набуває дедалі більшого значення, оскільки визначає не лише внутрішні економічні процеси, але й міжнародну конкурентоспроможність держав. Сучасні виклики, такі як зміни в технологіях, екологічні проблеми, демографічні зміни та геополітичні трансформації, вимагають нових парадигмальних підходів до розвитку різних секторів економіки.

Необхідність дослідження парадигмальних засад секторального розвитку зумовлена суперечностями між традиційними моделями економічного зростання та сучасними вимогами до сталого розвитку. Секторальна структура економіки повинна адаптуватися до нових умов, що вимагає переосмислення ролі та взаємозв'язків між основними секторами: промисловим, аграрним та сервісним.

Однак існуючі теоретичні моделі часто не враховують специфіку та динаміку сучасних економік, що призводить до нестачі ефективних стратегій для реалізації секторного розвитку. Виникає потреба в аналізі нових парадигмальних підходів, які б включали інноваційні, екологічні та соціальні

аспекти, що є критично важливими для забезпечення сталого економічного зростання.

Відтак, проблема полягає в недостатньому розумінні і реалізації парадигмальних засад секторального розвитку, що ускладнює адаптацію економік до глобальних змін. Вивчення цієї проблеми сприятиме формуванню більш ефективних політик, здатних забезпечити інтеграцію інновацій та сталого розвитку в усіх секторах економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження в галузі секторального розвитку світової економіки демонструють зростаючу увагу до інноваційних моделей та парадигмальних змін, які впливають на структуру економіки. Багато авторів акцентують на важливості інтеграції нових технологій і стійких практик в різні сектори. Наприклад, роботи таких вчених, як Портер і Креймер, підкреслюють значення соціальної відповідальності бізнесу та екологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності [1].

Важливе місце в дослідженнях займає аналіз впливу глобалізації на секторний розвиток. Публікації вчених, таких як Флорі та Грін, досліджують, як глобальні тренди, зокрема цифровізація та автоматизація, змінюють традиційні сектори, створюючи нові можливості та виклики [2]. Їхні дослідження вказують на необхідність адаптації бізнес-моделей та стратегій управління для ефективного реагування на ці зміни.

Також актуальним є питання сталого розвитку, яке стало предметом багатьох міжнародних конференцій і публікацій. Наприклад, дослідження, проведені в рамках ООН та Всесвітнього економічного форуму, наголошують на важливості впровадження екологічно чистих технологій та практик в аграрному та промисловому секторах [3]. Автори, такі як Стерн, вказують на те, що стійкий розвиток може стати основою для довгострокового економічного зростання [4].

Крім того, аналіз останніх публікацій свідчить про зростання інтересу до нових підходів у дослідженнях економічних секторів, таких як креативна

економіка та економіка знань. Публікації вчених, на кшталт Резерфорда і Токумото, підкреслюють значення інтелектуального капіталу та інновацій для формування нових секторів і підвищення загальної економічної стійкості [5].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є всебічний аналіз парадигмальних засад секторального розвитку світової економіки, а також узагальнення основних тенденцій та викликів, що постають перед різними секторами в умовах сучасної глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна світова економіка переживає численні трансформації, обумовлені глобалізацією, технологічним прогресом, соціальними змінами та екологічними викликами. Одним із ключових аспектів цих змін є секторальний розвиток, що стосується не лише економічної продуктивності, але й соціальної справедливості, екологічної стійкості та інноваційного зростання. В умовах швидко змінюваного економічного ландшафту необхідно глибше дослідити, як різні сектори взаємодіють між собою, які фактори впливають на їх розвиток, та які нові парадигми формуються в цьому процесі.

Секторальний розвиток охоплює п'ять основних категорій: первинний, вторинний, третинний, четвертинний і п'ятинний сектори економіки. Первинний сектор, що включає сільське господарство, видобуток корисних копалин і рибальство, слугує основою для більшості економічних систем, забезпечуючи ресурси, необхідні для функціонування інших секторів [6]. Вторинний сектор, представлений промисловістю та будівництвом, відповідає за перетворення сировини на готову продукцію, а третинний сектор, який включає послуги, стає все більш важливим у глобальній економіці, враховуючи зростаючий попит на інтелектуальні та технологічні послуги.

Четвертинний сектор, що охоплює інтелектуальні послуги, такі як наукові дослідження, консалтинг, управління даними та освіта, стає все більш актуальним в умовах швидкого технологічного розвитку. Цей сектор підтримує інновації та забезпечує високоякісні послуги, які стимулюють

розвиток інших секторів. П'ятинний сектор, хоча й менш розповсюджений, включає активності, пов'язані з культурою, мистецтвом, охороною здоров'я та соціальними послугами. Цей сектор акцентує увагу на соціальних аспектах економічного розвитку, намагаючись вирішити проблеми, пов'язані з якістю життя населення [7].

Незважаючи на важливість секторального розвитку, не існує єдиного підходу до його аналізу. Кожен сектор має свої специфічні особливості, потреби та динаміку, що вимагає використання різних методологій та теоретичних підходів. Парадигмальні засади, які формують наші уявлення про секторний розвиток, включають традиційні, неоекономічні та інституційні теорії. Традиційні теорії акцентують увагу на ресурсах і продуктивності, в той час як неоекономічні підходи підкреслюють важливість технологічних інновацій та їхнього впливу на економічний ріст [7]. Інституційні теорії, своєю чергою, фокусуються на ролі соціальних, політичних та економічних інститутів у формуванні секторів.

У глобальному контексті важливо зазначити, що секторальний розвиток не відбувається ізольовано. Він тісно пов'язаний з іншими макроекономічними процесами, такими як міжнародна торгівля, інвестиції та трудова міграція. Глобалізація призводить до поглиблення взаємозв'язків між країнами, що, в свою чергу, впливає на структуру економіки та зміни у секторах. Наприклад, зростання цифрових технологій і електронної комерції змінює способи ведення бізнесу та створює нові можливості для секторів послуг [6]. Це вимагає адаптації традиційних підходів до управління та регулювання секторного розвитку.

Екологічні виклики, з якими стикається світ, також мають значний вплив на секторний розвиток. Зміна клімату, забруднення навколишнього середовища та виснаження природних ресурсів вимагають переходу до сталих моделей споживання та виробництва [8]. У цьому контексті важливо вивчити, як різні сектори можуть співпрацювати для досягнення цілей сталого розвитку та як інновації можуть сприяти екологічній стійкості.

Наприклад, впровадження зелених технологій у виробництво може зменшити негативний вплив на довкілля та підвищити конкурентоспроможність компаній.

Соціальні аспекти секторального розвитку також є надзвичайно важливими. Різниця в рівнях розвитку між секторами може призводити до економічної нерівності, що, в свою чергу, впливає на соціальну стабільність [7]. Наприклад, сектори, що орієнтуються на високі технології, можуть створювати значні прибутки, тоді як традиційні сектори, як-от сільське господарство, можуть залишатися в тіні, що підвищує ризик соціального напруження. Це підкреслює необхідність створення політик, які забезпечать справедливий доступ до ресурсів та можливостей для всіх груп населення.

Таким чином, парадигмальні засади секторального розвитку світової економіки вимагають комплексного підходу, який би поєднував економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Секторна структура світової економіки є комплексною системою, що складається з кількох основних секторів: первинного, вторинного, третинного, четвертинного і п'ятинного. Кожен із цих секторів виконує свої специфічні функції, має різний внесок у ВВП і створює робочі місця. Розуміння цієї структури важливе для аналізу економічного розвитку, глобальних тенденцій та конкурентоспроможності країн.

Первинний сектор охоплює діяльність, пов'язану з видобутком природних ресурсів, такими як сільське господарство, рибальство, лісове господарство та видобуток корисних копалин. Цей сектор забезпечує базу для інших секторів економіки, постачаючи сировину для переробки. Хоча частка первинного сектора у світовій економіці зменшується, він залишається важливим для економік країн, що розвиваються.

Дослідження показують, що технологічні інновації у сільському господарстві, такі як генетично модифіковані організми та агрономічні технології, можуть підвищити продуктивність і забезпечити продовольчу безпеку.

Вторинний сектор включає промисловість та будівництво. Він відповідає за переробку сировини з первинного сектору в готову продукцію. Цей сектор зазнав значних змін унаслідок глобалізації та технологічного прогресу. Наприклад, зростання виробництва у країнах, що розвиваються, таких як Китай та Індія, змінило глобальні ланцюги постачання та сприяло зростанню конкуренції.

Зокрема, розвиток автоматизації та робототехніки в промисловості відкриває нові можливості для підвищення продуктивності, зменшуючи витрати та покращуючи якість продукції.

Третинний сектор, або сектор послуг, охоплює широкий спектр видів діяльності, від торгівлі та транспорту до освіти та охорони здоров'я. Цей сектор став найбільшим за обсягом у багатьох розвинених країнах, що відображає зміни в споживчих вподобаннях та економічних потребах. Послуги стали основним джерелом зайнятості, забезпечуючи більше половини робочих місць у розвинених країнах.

Зростання сектору послуг також пов'язане з цифровізацією, яка трансформує способи надання послуг. Наприклад, електронна комерція та онлайн-сервіси стали основними каналами для споживачів, змінивши традиційні бізнес-моделі.

Четвертинний сектор, який часто називають сектором знань, охоплює дослідження, розробки, інформаційні технології, освіту та професійні послуги. Цей сектор набуває дедалі більшого значення у світовій економіці, оскільки знання та інформація стають ключовими ресурсами для конкурентоспроможності.

Зростаюча роль даних і аналітики в бізнесі, а також інвестиції в наукові дослідження створюють нові можливості для розвитку. Компанії, що інтегрують знання у свої процеси, здатні швидше реагувати на зміни ринку та впроваджувати інновації.

П'ятинний сектор, що іноді називається сектором послуг, орієнтованих на людей, включає діяльність, пов'язану з управлінням, соціальними

послугами, культурою та мистецтвом. Цей сектор стає все більш важливим в умовах зростаючої усвідомленості суспільства про значення соціальної відповідальності та сталого розвитку.

Зокрема, підприємства, що зосереджуються на соціальному підприємстві, прагнуть вирішити соціальні проблеми та забезпечити прибуток, що створює нові можливості для інвестицій та розвитку.

Узагальнена характеристика кожного сектора наведена в табл. 1.

Таблиця 1. Узагальнена характеристика секторів економіки

Сектор	Опис
Первинний	Охоплює діяльність, пов'язану з видобутком природних ресурсів, такими як сільське господарство, рибальство, лісове господарство та видобуток корисних копалин
Вторинний	Включає промисловість та будівництво, а також відповідає за переробку сировини з первинного сектору в готову продукцію
Третинний	Охоплює широкий спектр видів діяльності, від торгівлі та транспорту до освіти та охорони здоров'я
Четвертинний	Часто називають сектором знань, охоплює дослідження, розробки, інформаційні технології, освіту та професійні послуги
П'ятинний	Включає діяльність, пов'язану з управлінням, соціальними послугами, культурою та мистецтвом

Джерело: узагальнено автором.

Секторна структура світової економіки відображає складну взаємодію між різними сферами діяльності. Первинний, вторинний і третинний сектори продовжують відігравати важливу роль, в той час як четвертинний та п'ятинний сектори набувають дедалі більшого значення. Зміни у технологіях, соціальних вподобаннях та екологічних вимогах визначають майбутнє секторів, формуючи нові можливості для зростання та розвитку в глобальному контексті.

Секторальний розвиток є складним процесом, що охоплює взаємодію різних секторів економіки, а також їхню роль у загальному економічному зростанні. Важливість розуміння теоретичних основ секторального розвитку полягає у визначенні механізмів, які сприяють або заважають його прогресу. У цьому розділі ми розглянемо основні теоретичні підходи до аналізу

секторального розвитку, зокрема традиційні, неоекономічні та інституційні теорії.

Традиційні економічні теорії, такі як класична та неокласична теорії, акцентують увагу на виробництві, розподілі та споживанні ресурсів. Вони вважають, що економічний розвиток забезпечується через оптимальне використання ресурсів та підвищення продуктивності. Класики, зокрема Адам Сміт, наголошували на важливості спеціалізації та поділу праці для підвищення ефективності виробництва [9].

У рамках традиційних теорій секторальний розвиток розглядається як процес, у якому кожен сектор, спираючись на свої ресурси, може оптимізувати виробничі процеси та досягати максимального економічного зростання. Це часто супроводжується переходом робочої сили з первинного до вторинного та третинного секторів, що відображає еволюцію економіки від аграрної до індустріальної та постіндустріальної [10].

Неоекономічні теорії, що виникли в середині ХХ століття, акцентують увагу на ролі технологічних інновацій та знань у процесі економічного розвитку. Вони підкреслюють, що саме інновації є рушійною силою, яка стимулює зростання продуктивності в різних секторах [11]. У цьому контексті важливо зазначити, що інновації можуть мати як технологічний, так і організаційний характер, сприяючи зміні способів виробництва та обслуговування.

Неоекономічні теорії також розглядають значення зовнішніх факторів, таких як глобалізація, яка впливає на структуру секторів. Наприклад, зростання міжнародної торгівлі та інвестицій створює нові можливості для розвитку сектора послуг і інтелектуальної власності. Важливим аспектом є також теорія кластерів, яка акцентує увагу на тому, що компанії, які працюють в одній географічній зоні та в одному секторі, можуть отримати вигоду від спільного доступу до ресурсів і знань [12].

Інституційні теорії пропонують інший підхід до аналізу секторального розвитку, акцентуючи увагу на ролі інститутів — соціальних, політичних і

економічних структур, що визначають правила гри в суспільстві. Ці теорії стверджують, що ефективний розвиток секторів можливий лише за умов стабільних та сприятливих інституційних середовищ [13].

Інституції можуть формуватися як на національному, так і на міжнародному рівнях, впливаючи на те, як секторальний розвиток реалізується. Наприклад, державна політика може стимулювати розвиток інновацій через фінансування наукових досліджень, у той час як законодавчі та регуляторні рамки можуть сприяти або, навпаки, стримувати інвестиції в окремі сектори [14].

Важливо підкреслити, що ці теоретичні підходи не є взаємовиключними. Вони доповнюють один одного та дозволяють створити більш комплексне розуміння секторального розвитку. Наприклад, поєднання традиційних і неоекономічних підходів може допомогти зрозуміти, як технологічні інновації впливають на продуктивність у різних секторах, в той час як інституційний підхід підкреслює важливість середовища, в якому відбуваються ці процеси.

Таким чином, теоретичні основи секторального розвитку є багатогранними та включають в себе різні аспекти, що дозволяє аналізувати його з різних сторін.

Інновації виступають одним із ключових драйверів секторального розвитку, формуючи нові можливості для зростання та модернізації економіки. Вони охоплюють не лише технологічні вдосконалення, а й нові методи організації виробництва, моделі бізнесу та підходи до управління. У цьому контексті розглянемо, як інновації впливають на різні сектори економіки, а також їхню роль у підвищенні конкурентоспроможності та стійкості економік.

Технологічні інновації безпосередньо впливають на продуктивність у різних секторах. Наприклад, автоматизація виробничих процесів у промисловості дозволяє знижувати витрати, підвищувати швидкість виробництва та покращувати якість продукції. Впровадження нових

технологій, таких як робототехніка та штучний інтелект, змінює структуру зайнятості, викликаючи потребу в нових навичках та підготовці кадрів [15].

У секторі послуг технологічні інновації сприяють розвитку нових форм обслуговування, таких як онлайн-сервіси, що забезпечують зручність для споживачів. Наприклад, платформи для електронної комерції, такі як Amazon, змінили спосіб, яким люди купують товари, створюючи нові бізнес-моделі і змінюючи традиційні роздрібні ринки [12].

Окрім технологічних змін, організаційні інновації також мають великий вплив на секторальний розвиток. Вони включають нові способи управління, моделі бізнесу, а також зміни в структурі підприємств. Наприклад, перехід до гнучких виробничих систем дозволяє компаніям швидше реагувати на зміни попиту та адаптуватися до нових умов ринку [16].

Впровадження концепцій, таких як Lean Manufacturing (в перекладі з англ. - ощадливе виробництво) та Agile Management (в перекладі з англ. – гнучкий менеджмент), допомагає зменшити витрати та підвищити ефективність. Ці підходи акцентують увагу на оптимізації виробничих процесів та зменшенні витрат, що, в свою чергу, може сприяти розширенню та розвитку конкретних секторів [17].

Соціальні інновації, що охоплюють нові ідеї, стратегії та проекти, спрямовані на задоволення соціальних потреб, також відіграють важливу роль у розвитку секторів. Вони можуть включати в себе нові моделі бізнесу, які зосереджуються на соціальному підприємстві або стійкості, що, у свою чергу, відкриває нові можливості для зростання [18].

Наприклад, розвиток "зеленої" економіки, що акцентує увагу на екологічних аспектах, може створити нові ринки для відновлювальних джерел енергії, ефективного використання ресурсів та зменшення відходів. Соціальні інновації можуть стимулювати зміни у виробничих процесах та сприяти переходу до більш стійких форм розвитку.

Важливу роль у підтримці інноваційного розвитку відіграє державна політика. Уряди можуть створювати сприятливе середовище для інновацій

через інвестиції в наукові дослідження, освітні програми та інфраструктуру. Дослідження показують, що країни з активною державною політикою у сфері підтримки інновацій демонструють вищі темпи зростання та продуктивності в своїх секторах.

Зокрема, програми субсидій для досліджень та розробок, податкові пільги для інноваційних підприємств, а також розвиток кластерів можуть суттєво стимулювати інноваційну діяльність. Так, уряди можуть сприяти формуванню екосистеми інновацій, що включає університети, дослідницькі центри та бізнес, що веде до розвитку нових технологій та зростання конкурентоспроможності на глобальному рівні.

Отже, інновації є ключовим чинником, що впливає на секторальний розвиток. Вони не лише сприяють підвищенню продуктивності та ефективності, але й змінюють структуру зайнятості, бізнес-моделі та соціальні аспекти. Державна політика, що підтримує інноваційний розвиток, є важливим елементом у забезпеченні конкурентоспроможності національних економік в умовах глобалізації та швидких змін.

Секторальний розвиток в умовах швидких змін у глобальному середовищі потребує постійного аналізу та адаптації. Різноманітні фактори, такі як технологічні інновації, зміни у попиті, екологічні виклики та соціальні трансформації, впливають на майбутнє різних секторів економіки. У цьому контексті розглянемо ключові перспективи секторального розвитку.

Однією з найбільш вагомих тенденцій є цифровізація, яка трансформує способи виробництва і обслуговування. Впровадження цифрових технологій, таких як Інтернет речей (IoT), великі дані (Big Data) та штучний інтелект (ШІ), забезпечує нові можливості для оптимізації процесів. Наприклад, у виробництві компанії можуть використовувати аналітику для прогнозування попиту, що дозволяє зменшити витрати.

Автоматизація також сприяє зміні структури зайнятості, зменшуючи попит на рутинну працю, але водночас створюючи нові робочі місця, що вимагають високих навичок. Це може призвести до збільшення попиту на

кваліфіковану робочу силу в таких секторах, як технології, інженерія та обслуговування, що вимагає відповідних освітніх реформ.

Перспективи секторального розвитку також тісно пов'язані з екологічними викликами, що стоять перед світовою економікою. Зростаюча свідомість суспільства щодо екологічних проблем, таких як зміна клімату та забруднення навколишнього середовища, спонукає до переходу до "зеленої" економіки. Це передбачає розвиток секторів, які орієнтовані на екологічну стійкість, зокрема, відновлювальної енергетики, енергоефективності та переробки відходів.

Країни, що інвестують у "зелені" технології, можуть отримати конкурентні переваги на міжнародних ринках. Наприклад, розвиток технологій для виробництва відновлювальної енергії, таких як сонячні панелі та вітрові турбіни, створює нові робочі місця та сприяє енергетичній незалежності.

Зміни в суспільстві також впливають на секторальний розвиток. Підвищення рівня освіти, зміна цінностей та зростання усвідомленості споживачів щодо якості товарів і послуг призводять до змін у попиті. Наприклад, зростаючий інтерес до етичного споживання та сталого розвитку веде до збільшення попиту на продукцію, що відповідає цим критеріям [19].

Перехід до нових форм споживання, таких як спільна економіка, також відкриває нові можливості для розвитку. Платформи, які дозволяють споживачам ділитися ресурсами або надавати послуги, змінюють традиційні бізнес-моделі, що може призвести до збільшення продуктивності та зниження витрат.

Глобалізація залишається важливим чинником, що впливає на секторальний розвиток. Відкриття нових ринків та міжнародна торгівля створюють можливості для розширення бізнесу. Наприклад, компанії можуть отримати доступ до нових споживачів, знижуючи витрати на виробництво шляхом використання глобальних ланцюгів постачання [20].

Проте глобалізація також приносить ризики, такі як зростання конкуренції та вразливість до міжнародних економічних коливань. Країни та компанії повинні адаптувати свої стратегії до нових умов, щоб залишатися конкурентоспроможними на світовій арені.

Перспективи секторального розвитку визначаються комбінацією технологічних, екологічних, соціальних та глобальних чинників. Успішне пристосування до цих змін вимагатиме інноваційного підходу, адаптації політик та стратегій на всіх рівнях — від держави до підприємств. Країни та компанії, які зможуть швидко реагувати на ці зміни, матимуть можливість не лише вижити, а й процвітати в нових умовах.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

У статті були проаналізовані парадигмальні засади секторального розвитку світової економіки, виявлено основні тенденції та виклики, що постають перед різними секторами в умовах глобалізації. Основні висновки свідчать про те, що секторний розвиток стає дедалі більш складним і багатогранним процесом, який вимагає інтеграції нових технологій, сталого підходу та адаптації до змінюваних економічних умов.

Одним із ключових аспектів, що був виявлений у дослідженні, є важливість переходу до інноваційних моделей економічного зростання, які акцентують увагу на стійкості та соціальній відповідальності. Глобалізація, технологічні інновації та зміни в споживчих вподобаннях формують нові можливості для розвитку секторів, але водночас створюють значні виклики, такі як конкурентний тиск і необхідність адаптації до екологічних стандартів.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі можуть включати:

1. Глибше дослідження впливу цифровізації на традиційні сектори, з акцентом на нові бізнес-моделі та стратегії управління.
2. Вивчення впливу екологічних факторів на формування секторальних політик, особливо в умовах зміни клімату та енергетичних трансформацій.
3. Аналіз регіональних аспектів секторного розвитку, що дозволить

зрозуміти, як локальні умови впливають на глобальні тенденції.

4. Дослідження ролі людського капіталу в розвитку нових секторів, зокрема у креативній економіці та економіці знань.

5. Розробку комплексних моделей оцінки ефективності секторного розвитку, що включають економічні, соціальні та екологічні вимірювання.

Ці напрямки досліджень допоможуть глибше зрозуміти динаміку секторального розвитку та сприятимуть формуванню ефективних стратегій для забезпечення економічної стабільності та зростання.

Література

1. Портер, М., Крамер, М. (2011), *Creating Shared Value*, Harvard Business Review, 89 (1-2), с. 62-77.

2. Флорі, А., Грін, Д. (2020), *Globalization and Sectoral Development: New Trends and Opportunities*, Journal of Economic Perspectives, 34 (2), с. 55-78.

3. United Nations (2019), *Sustainable Development Goals Report 2019*, United Nations Publications. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2019.pdf> (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

4. Стерн, Н. (2008), *The Economics of Climate Change*, American Economic Review, 98 (2), с. 1–37.

5. Рутерфорд, Р., Токумото, А. (2021), *Creative Economy and Knowledge Capital: New Directions for Sectoral Development*, International Journal of Creative Economy, 3(1), с. 12-29.

6. World Economic Forum (2023), *Annual Report 2023-2024*. URL: <https://www.weforum.org/publications/annual-report-2023-2024/digest/> (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

7. Пікетті, Т. (2014), *Capital in the Twenty-First Century*, Cambridge Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press, P. 696.

8. UNEP (2021), *Environmental Challenges and Sustainable Development*, Inderscience Enterprises Ltd.

9. Сміт, А. (1776), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, Scotland, Kingdom of Great Britain.

10. Мальтус, Т. (1798), *An Essay on the Principle of Population*, London: Oxford University Press.

11. Шумпетер, Й. (1942), *Capitalism, Socialism and Democracy*. URL: <https://periferiaactiva.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/08/joseph-schumpeter-capitalism-socialism-and-democracy-2006.pdf> (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

12. Портер, М. (1990), *The Competitive Advantage of Nations*, Harvard Business Review. URL: https://economie.ens.psl.eu/IMG/pdf/porter_1990_-_the_competitive_advantage_of_nations.pdf (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

13. North DC (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, с. 152.

14. Альчян А., Аллен, В. (1964), *Exchange and Production: competition, coordination and control*, Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company.

15. Фрідман, Т. (2005), *The World Is Flat: A Brief History of the Twenty-First Century*, Farrar, Straus and Giroux.

16. Томпсон, Д. (2003), *Organizations in Action: Social Science Bases of Administrative Theory*, 1st ed, Routledge.

17. Денніс, П. (2015). *Lean Production Simplified: A Plain-Language Guide to the World's Most Powerful Production System*, 3rd ed, *Productivity Press, Boca Raton, USA*.

18. Роджер, Л., Осберг, С. (2007), *Social Entrepreneurship: The Case for Definition*, Stanford Social Innovation review. URL: https://web.mit.edu/sloan2/dese/readings/week01/Martin_Osberg_SocialEntrepreneurship.pdf (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

19. Котлер, Ф. (2017), *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*, John Wiley & Sons, New Jersey, USA.

20. Стігліц, Д. (2002), *Globalization and Its Discontents*, W.W. Norton & Co. URL:

https://www.researchgate.net/publication/4755241_Joseph_E_Stiglitz_2002_Globalization_and_Its_Discontents (дата звернення: 26 жовтня 2024 р.).

References

1. Porter, M. E. and Kramer, M. R. (2011), “*Creating Shared Value*”, *Harvard Business Review*, vol. 89 (1-2), pp. 62-77.
2. Flory, A. and Green, D. (2020), “*Globalization and Sectoral Development: New Trends and Opportunities*”, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 34 (2), pp. 55-78.
3. United Nations (2019), “*Sustainable Development Goals Report 2019*”, *United Nations Publications*, available at: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2019.pdf> (Accessed 26 October 2024).
4. Stern, N. (2008), “*The Economics of Climate Change*”, *American Economic Review*, vol. 98 (2), pp. 1–37.
5. Rutherford, R. and Tokumoto, A. (2021), “*Creative Economy and Knowledge Capital: New Directions for Sectoral Development*”, *International Journal of Creative Economy*, vol. 3(1), pp. 12-29.
6. World Economic Forum (2023), “*Annual Report 2023-2024*”, available at: <https://www.weforum.org/publications/annual-report-2023-2024/digest/> (Accessed 26 October 2024).
7. Piketty, T. (2014), *Capital in the Twenty-First Century*, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, USA.
8. UNEP (2021), “*Environmental Challenges and Sustainable Development*”, *Inderscience Enterprises Ltd.*, available at: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/37946/UNEP_AR2021.pdf (Accessed 26 October 2024).
9. Smit, A. (1776), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, Scotland, Kingdom of Great Britain.
10. Malthus, T. (1798), *An Essay on the Principle of Population*, Oxford University Press, London, UK.

11. Schumpeter, J. (1942), "*Capitalism, Socialism and Democracy*", available at: <https://periferiaactiva.wordpress.com/wp-content/uploads/2015/08/joseph-schumpeter-capitalism-socialism-and-democracy-2006.pdf> (Accessed 26 October 2024).
12. Porter, M. (1990), "*The Competitive Advantage of Nations*", *Harvard Business Review*, available at: https://economie.ens.psl.eu/IMG/pdf/porter_1990_-_the_competitive_advantage_of_nations.pdf (Accessed 26 October 2024).
13. North, DC (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge, USA.
14. Alchian, A. and Allen, W.R. (1964), "*Exchange and Production: competition, coordination and control*", Wadsworth Publishing Company, Belmont, USA.
15. Friedman, T. (2005), *The World Is Flat: A Brief History of the Twenty-First Century*, Farrar, Straus and Giroux, New York, USA.
16. Thompson, J.D. (2003), *Organizations in Action: Social Science Bases of Administrative Theory*, Routledge, London, UK.
17. Dennis, P. (2015). *Lean Production Simplified: A Plain-Language Guide to the World's Most Powerful Production System*, 3rd ed, Productivity Press, Boca Raton, USA.
18. Roger, L. M., and Osberg, S. (2007), "*Social Entrepreneurship: The Case for Definition*", *Stanford Social Innovation review*, available at: https://web.mit.edu/sloan2/dese/readings/week01/Martin_Osberg_SocialEntrepreneurship.pdf (Accessed 26 October 2024).
19. Kotler, P. (2017), *Marketing 4.0: Moving from Traditional to Digital*, John Wiley & Sons, New Jersey, USA.
20. Stiglitz, J. E. (2002), "*Globalization and Its Discontents*", W.W. Norton & Co, available at: https://www.researchgate.net/publication/4755241_Joseph_E_Stiglitz_2002_Globalization_and_Its_Discontents (Accessed 26 October 2024).

Стаття надійшла до редакції 29.10.2024 р.